

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лілія Штохман

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з вивчення дисципліни

«Основи послідовного перекладу і техніки нотування»

**для студентів денної форми навчання першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності 035 «Філологія»

освітньо-професійної програми – Бізнес-комунікації та переклад

Тернопіль 2023

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лілія Штохман

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з вивчення дисципліни

«Основи послідовного перекладу і техніки нотування»

**для студентів денної форми навчання першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності 035 «Філологія»

освітньо-професійної програми – Бізнес-комунікації та переклад

Тернопіль 2023

Методичні рекомендації з дисципліни «Основи послідовного перекладу і техніки нотування» для студентів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія». Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 16 с.

У методичних рекомендаціях відображено мету і завдання дисципліни, структуру залікового кредиту, програму й тематику практичних занять, перелік питань для самостійної роботи та іспиту, а також літературу, рекомендовану для вивчення дисципліни.

Укладач: *Лілія Штохман*, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій ЗУНУ.

Рецензенти:

Рибачок Світлана Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій ЗУНУ.

Пришляк Оксана Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій ЗУНУ № 12 від 8 травня 2023 року.

Мета й завдання вивчення дисципліни «Основи послідовного перекладу і техніки нотування»	5
Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.....	5
Передумови для вивчення дисципліни.....	5
Результати навчання.....	6
Програма навчальної дисципліни «Основи послідовного перекладу і техніки нотування»	6
Рекомендовані джерела інформації.....	15

Мета й завдання вивчення дисципліни “Основи послідовного перекладу та техніки нотування ”

Мета вивчення дисципліни

Підготовка фахівців у галузі усного перекладу є дуже важливим завданням контексті розширення міжнародних зв'язків України, проведення зростаючої кількості міжнародних нарад, симпозіумів, конференцій та семінарів як на державному, так і на галузевому рівні. Все це зумовлює велику потребу в фахівцях з усного послідовного перекладу.

Метою викладання курсу послідовного перекладу та технік нотування на другому курсі є підготовка усних перекладачів (тлумачів), які володіють навичками професійного усного послідовного перекладу. Вивчення цієї дисципліни передбачає формування у студентів фахової перекладацької та професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції, підґрунтям яких є сформовані протягом попередніх років навчання україномовна та іноземна (англійська як перша іноземна мова) комунікативні компетенції

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

1. Здатність працювати в команді та автономно.
2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
4. Здатність використовувати профільні знання в галузі перекладознавства для оцінки сучасного перекладознавчого процесу в Україні та світі, теоретико-практичних узагальнень.
5. Здатність обирати необхідну перекладацьку стратегію в залежності від жанрової приналежності тексту та ситуації, здатність до здійснення адекватного усного (послідовного та синхронного) і письмового перекладів.
6. Володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу, що потребує перекладу.

Передумови для вивчення дисципліни.

Володіння комунікативною компетенцією на рівні не менше, ніж B1+ у всіх видах мовленнєвої діяльності (читанні, говорінні, аудіюванні та письмі) як результат вивчення дисципліни у загальноосвітній школі та вивчення курсу «Іноземна мова (англійська)» та «Перекладознавство» на 1 курсі навчання у вищій школі.

Здатність до:

- порозуміння зі співрозмовниками і обговорювати коло питань загальної тематики;

- знаходження інформації різних форм, що міститься в англомовних матеріалах (як у друкованому, так і в електронному вигляді), користуючись відповідними пошуковими методами;

- аналізу англомовних джерел інформації для отримання даних, що є необхідними для володіння загальною лексикою.

Результати навчання

1. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності

2. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами

3. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

4. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

5. Мати навички вибору необхідної перекладацької стратегії в залежності від жанрової приналежності тексту та ситуації, здатність до здійснення адекватного усного (послідовного та синхронного) і письмового перекладів

Програма навчальної дисципліни “Основи послідовного перекладу та техніки нотування ”

Змістовий модуль 1

ТЕМА 1. Сучасні підходи до визначення поняття «усний послідовний переклад» та його типи. Перекладацька етика.

1. Переклад як міжмовна та міжкультурна комунікація.
2. Визначення усного послідовного перекладу.
3. Типи усного послідовного перекладу.
4. Кодекс етики перекладача.

Література: [10,12,13,14]

ТЕМА 2. Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі.

1. Поняття контексту повідомлення; текст та контекст; текст та дискурс. Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі.
2. Макроконтекст, мікроконтекст та комунікативний контекст повідомлення та їхня роль у здійсненні усного перекладу.

3. Контекстуальні зв'язки (анафоричні, катафоричні та екзофоричні) між елементами повідомлення та їх роль у заповненні «лакун» (пропусків) у процесі усного перекладу.

Література: [10,12,13,14]

Змістовий модуль 2

ТЕМА 3. Семантичні аспекти усного послідовного перекладу.

1. Семантичні аспекти усного послідовного перекладу.
2. Семантична структура усного повідомлення та її основні компоненти (прагматичний, дейктичний, модальний та оцінний компоненти).
3. Роль основних компонентів усного повідомлення та тематичного та рематичного компонентів у процесі адекватного відтворення змісту усного повідомлення у перекладі.
4. Відтворення оцінного компоненту в усному перекладі.

Література: [10,12,13,14]

ТЕМА 4. Семантична надмірність усного повідомлення та засоби її забезпечення. Лексико-семантична когезія усного повідомлення.

1. Семантична надмірність усного повідомлення та засоби її забезпечення.
2. Лексико-семантична когезія усного повідомлення.
3. Засоби забезпечення семантичної надмірності повідомлення: просте та складне повторювання, простий та складний парафраз, кореференція, заміна про-формами (займенниками)
4. Граматична когезія усного повідомлення: узгодження часових форм, вживання форм умовного способу дієслова.

Література: [10,12,13,14]

ТЕМА 5. Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

1. Лексичні аспекти усного перекладу.
2. Лексичні труднощі, які виникають при послідовному перекладі тексту «на слух»: ключові слова, галузеві терміни (subject field words),
3. Власні імена та назви, числівники, скорочення, акроніми, безеквівалентна лексика – національно-культурні реалії.
4. Оманливі лексичні одиниці, «хибні друзі» перекладача, пароніми, псевдоінтернаціоналізми).
5. Особливості відтворення усталених фраз (кліше), фразеологічних одиниць, емоційно забарвленої лексики, елементів гумору тощо.

Література: [10,12,13,14]

ТЕМА 6. Лакуни (пропуски, пробіли) в усному дискурсі та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).

1. Лакуни (пропуски, пробіли) усного повідомлення та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).
2. Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та

граматичні лакуни.

3. Методи тренування пам'яті усного перекладача-тлумача

Література: [10,12,13,14]

Змістовий модуль 3

ТЕМА 7. Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС).

1. Універсальний перекладацький скоропис (УПС).
2. Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС).
3. Методика застосування УПС в усному послідовному перекладі завдяки семантичній надмірності усних повідомлень.
4. Система ведення записів згідно з вимогами УПС, використання спеціальних символів, аббревіатур, акронімів та скорочень для швидкого запису та перекладу усних повідомлень.

Література: [10,12,13,14]

5. Структура залікового кредиту дисципліни «Основи послідовного перекладу та техніки нотування»

	Кількість годин				
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостій-на робота	Індиві-дуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.					
<i>ТЕМА 1.</i> Сучасні підходи до визначення поняття «усний послідовний переклад» та його типи. Перекладацька етика.	4	4	8	1	Тести, практичні завдання
<i>ТЕМА 2.</i> Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі.	4	4	9		
Змістовий модуль 2					
<i>ТЕМА 3.</i> Семантичні аспекти усного послідовного перекладу.	4	4	9	1	Модульна контрольна робота
<i>ТЕМА 4.</i> Семантична надмірність усного повідомлення та засоби її забезпечення. Лексико-семантична когезія усного повідомлення.	4	4	9		
<i>ТЕМА 5.</i> Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.	4	4	9		

ТЕМА 6. Лакуни (пропуски, пробіли) в усному дискурсі та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-глухачем).	4	4	9		
Змістовий модуль 3					
ТЕМА 7. Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС). Методика застосування УПС в усному послідовному перекладі. Система ведення записів згідно з вимогами УПС, використання спеціальних символів, абревіатур, акронімів та скорочень для швидкого запису та перекладу усних повідомлень.	4	4	9	1	Ректорська контрольна робота
Тренінг Пошук спеціальної інформації в різних джерелах та її аналіз (написання та виконання усних перекладів, що використовуються в процесі роботи за фахом). Підготовка презентації за визначеною темою з фаху.			4		
Разом	28	28	66	3	

6. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема. Сучасні підходи до визначення поняття «усний послідовний переклад» та його типи. Перекладацька етика.

Мета: Ознайомити студентів з сучасними підходами до визначення поняття «усний послідовний переклад» та його типами, основами перекладацької етики.

Питання для обговорення:

1. Сучасні підходи до визначення поняття «переклад». Переклад як міжмовна та міжкультурна комунікація. Визначення усного двостороннього перекладу.
2. Основні лексичні, граматичні та фонетичні труднощі, усного двостороннього перекладу, пов'язані із лінгво-культурними аспектами перекладу та шляхи їхнього подолання.
3. Типи усного послідовного перекладу: спільні та відмінні риси.
4. Сприйняття та розуміння змісту повідомлення в усному послідовному перекладі. Поняття «внутрішньої мови».

Література: [10,12,13,14]

Практичне заняття 2.

Тема. Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі.

Мета: Ознайомити студентів із типами контекстів та контекстуальними зразками.

Питання для обговорення:

1. Поняття «контекст повідомлення», «текст та контекст», «текст та дискурс».
2. Типи контексту. Контекстуальні зв'язки в усному дискурсі та їх роль в процесі здійснення усного перекладу.
3. Макроконтекст, мікроконтекст, комунікативний контекст повідомлення та їхня роль у здійсненні усного перекладу.
4. Контекстуальні зв'язки (анафоричні, катафоричні та екзофоричні) між елементами повідомлення.

Практичне заняття 3.

Тема. Семантичні аспекти усного послідовного перекладу.

Мета: Ознайомити студентів із семантичними аспектами усного послідовного перекладу.

Питання для обговорення:

1. Основні семантичні аспекти усного послідовного перекладу.
2. Семантична структура усного повідомлення, її основні компоненти (прагматичний, дійктичний, модальний та оцінний)
3. Роль компонентів усного повідомлення у процесі адекватного відтворення його змісту під час перекладу.

Література: [10,12,13,14]

Практичне заняття 4.

Тема. Семантична надмірність усного повідомлення та засоби її забезпечення, лексико-семантична когезія усного повідомлення.

Мета: Ознайомити студентів із семантичною надмірністю усного повідомлення та засобами її забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Принцип семантичної надмірності усного дискурсу.
2. Лексико-семантичні засоби забезпечення семантичної надмірності.
3. Роль семантичної надмірності в усному послідовному перекладі.

Література: [10,12,13,14]

Практичне заняття 5.

Тема. Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

Мета: Ознайомити студентів із лексичними та граматичними аспектами усного перекладу.

Питання для обговорення:

1. Лексичні труднощі послідовного перекладу тексту.

2. Труднощі перекладу ключових слів, галузевих термінів (subject field words), «хибних друзів перекладача» та безеквівалентної лексики.

3. Особливості відтворення усталених фраз (кліше), фразеологічних одиниць, емоційно забарвленої лексики, елементів гумору тощо.

Література: [10,12,13,14]

Практичне заняття 6.

Тема. Лакуни (пропуски, пробіли) в усному дискурсі та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).

Мета: Ознайомити студентів із лакунами (пропусками, пробілами) в усному дискурсі та способами їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).

Питання для обговорення:

1. Лакуни (пропуски, пробіли) усного повідомлення та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).

2. Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та граматичні лакуни.

3. Методи тренування пам'яті усного перекладача-тлумача.

Література: [10,12,13,14]

Практичне заняття 7.

Тема. Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС).

Мета: Ознайомити студентів із основними принципами універсального перекладацького скоропису (УПС)

Питання для обговорення:

1. Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС) та методика його застосування в усному послідовному перекладі.

2. Смісловий аналіз.

3. Використання символів та скорочень.

4. Відособлення. Вертикальне розміщення записів. Вказівка мети.

Література: [10,12,13,14]

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ з дисципліни «Основи послідовного перекладу та техніки нотування»

1. Основні організаційно-правові засади організації роботи усних перекладачів.

2. Міжнародні організації та асоціації перекладачів (АПС, TAALS, ATA, FIT, Асоціація перекладачів України) та їхня роль в регулюванні перекладацької діяльності в Європі та в усьому світі.

3. Кодекс етики перекладача та його основні положення.

4. Поняття системи та структури як основи діалектичного філософського підходу до вивчення мови та мовлення. Мова та мовлення як системно-структурні об'єкти.
5. Методи тренування пам'яті усного перекладача.
6. Історія виникнення універсального перекладацького скоропису: Женевська школа усного перекладу, внесок українських вчених в розробку системи УПС. Додаткові символи, абрєвіатури та акроніми, що вживаються в системі УПС.
7. Способи відтворення в усному перекладі фразеологічних одиниць, елементів гумору тощо.
8. Перекладач сьогодення – який він?
9. Складнощі, що очікують молодих перекладачів
10. Ідеальний перекладач – яким він має бути?
11. Переваги та недоліки професії перекладача
12. Аматорський і професійний переклад

Самостійна робота

Пояснювальна записка

При обмеженні навчального аудиторного часу, а також з урахуванням обов'язкової умови інтенсивного характеру вправ для оволодіння іноземною мовою, виникає необхідність навчати студентів самостійно працювати в позааудиторний час. Самостійна та індивідуальна робота студентів – важлива складова ефективної підготовки фахівців будь-якого освітньо-кваліфікаційного рівня та будь-якої спеціальності. Оскільки інтереси студентів економічного профілю концентруються навколо їхньої майбутньої професії, то зміст і характер самостійної позааудиторної роботи узгоджується з найбільш глибокими й значущими мотивами їхньої діяльності, пов'язаними з профілюючою спеціальністю.

Тому самостійна робота з дисципліни “ Основи послідовного перекладу та техніки нотування” здійснюється у двох формах, які вимагають суттєвих витрат часу та зусиль:

- читання для професійних та академічних потреб;
- письмо для професійної діяльності і академічних потреб.

Додатково студентам можна запропонувати участь у клубі знавців англійської мови, участь у семінарах, зустрічах за круглим столом, засіданнях наукового студентського товариства, конференціях, олімпіадах.

Для самостійного опрацювання студентами та їхньої індивідуальної роботи пропонується низка завдань, наведених у таблиці А. Вони підлягають вивченню у рекомендованій послідовності після уважного опрацювання матеріалу, передбаченого для аудиторної роботи. Основою для ознайомлення є літературні джерела, наведені у переліку. При наявності незрозумілих питань студентам рекомендується звертатися за консультаціями до викладача з метою отримання необхідних роз'яснень щодо організації самостійної роботи та можливого розширення списку літературних джерел.

Індивідуальна робота призначена для більш поглибленого вивчення найважливіших питань курсу. Вони додатково опрацьовуються студентами, які окремо зацікавилися курсом. Викладачем надаються відповідні додаткові індивідуальні консультації, що розширюють професійний світогляд.

Тематика для самостійної роботи студентів 2 курсу «Бізнес-комунікації та переклад»

№ модуля	Читання для професійних та академічних потреб	Письмо для професійної діяльності і академічних потреб	Кількість годин
1	<p>Реферування й анотування автентичних наукових текстів. Підбір матеріалів для дослідницького проекту. Reviewing and annotating authentic academic sources. Collecting data for a research project.</p>	<p>Написання авторських анотацій / авторських резюме. Writing abstracts.</p>	12
	<p>Відбір і підготовка інформації для проведення мультимедійних презентацій. Collecting and selecting data for multimedia presentations.</p>	<p>Написання нотаток та підготовка візуальних засобів для представлення інформації в мультимедійних презентаціях Writing speaking notes and preparing visual aids for multimedia presentations.</p>	
2	<p>Вимоги для проведення бізнес конференцій та зустрічей. Позитив від участі в конференціях. Відео-конференції. Стили ведення переговорів. Спірні питання і вирішення проблем. Business conference and meeting requirements. The value of attending conferences. Videoconferences. Negotiation styles. Controversial issues and problem solving.</p>	<p>Запрошення на конференції / семінари і т. ін. Написання та презентація документації конференції / семінару. Нотатки про зустріч. Порядок денний. Invitation to conferences/seminars etc. Writing and presenting a conference / seminar paper. Meeting notes. Agenda.</p>	12
	<p>Переклад наукових / професійних текстів на англійську мову. Translating academic / professional texts into English.</p>	<p>Написання звітів з аналізом інформації. Writing reports on data analysis.</p>	
8. Тренінг з дисципліни			4

1	Підготовка дослідницьких проєктів і презентація результатів наукового пошуку у вигляді мультимедійних презентацій.	
2	Підготовка дискусії за обраною темою. Пошук аргументів, доведення та спростування тез. Техніка і тактика аргументування. Мистецтво аргументації. Стратегія і структура дискусії у типових академічних і професійних ситуаціях.	4
Разом		66

Таблиця А

9. Тренінг з дисципліни “Основи послідовного перекладу та техніки нотування”.

Порядок проведення тренінгів:*

1. Здійснити аналіз релевантної інформації.
2. Взяти участь у груповому обговоренні новітніх тенденцій.
3. Навести логічні аргументи щодо найбільш контроверсійних аспектів і ризиків.
4. Організувати командну роботу для підготовки низки проєктів.
5. Презентувати проєкти і підвести підсумки

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Основи послідовного перекладу та техніки нотування” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- ректорська контрольна робота;
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Основи послідовного перекладу та техніки нотування” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40%	30%
тиждень –	тиждень –	тиждень –

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

• 11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гладуш Н.Ф. Прагматика перекладу: Навч. посібник. – К.: Видав. центр КНЛУ, 2007. – 104 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури на українську мову: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова Книга, 2002. – 564 с.
3. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову в 2-х част. – К.: Політична думка, 1997, 1999.
4. Карабан В.І., Мейс Дж. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову: Навч. посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 608 с.
5. Карабан В.І., Олійник Т.С. Етноспецифічність власних імен та передача їхніх антономастичних значень у перекладі // Вісник Київського національного ун-ту імені Тараса Шевченка.– 1998. – Вип. 27. – Сер. “Іноземна філологія”. – С. 25-27.
6. Корунець І.В. Нарис з історії західноєвропейського та українського перекладу. – К.: Видав. центр КДЛУ, 2000. – 86 с.
7. Корунець І.В. Принципи і способи передачі українських особових і географічних назв англійською мовою // Мовознавство. – 1993. №3 (159), травень-червень. – С. 14-16.
8. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2003. – 488 С.
9. Леонович О.А. В мире английских имен. – М.: АСТ, Астрель, 2002. –
10. Maksymchuk Zhanna, Shtokhman Liliia Translation of occasionalisms in media texts: philological aspect - «Гірська школа Українських Карпат», наукове фахове видання з педагогічних наук, №27, 2022р., С. 28-32
11. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). Теорія та практика усного двостороннього перекладу для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання (+

- 2компакт-диски): Навч. посібник. Видання друге, виправлене та доповнене. – К.: Ленвіт, 2007. – 416 с.
12. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. – К.: ВЦ
13. Мірам Г., Гон О., Морозов В., Гулик В., Голованчук М. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат: Посібник з англійської мови для ВНЗ (+ компакт-диск). – К.: Факт, 2005. – 152 с.
14. Мірам Г.Е. Тренінг-курс двостороннього послідовного перекладу (англо-українська мовна пара) / Г.Е. Мірам, В.В. Дайнеко, С.В. Іванова. – К.: Ніка-Центр, 2013. – 228 с.
15. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису / Ред. Л.М. Черноватий, В.І. Карабан. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 152 с.
16. Эко У. Сказать почти то же самое. Опыты о переводе. – СПб.:Симпозиум, 2006. – 574 с.
17. “Академія”, 2012. – 288 с. Nolan James. Professional Interpreting in the real world. Interpreting: Techniques and Exercises. – Toronto: Multilingual matters LTD, 2005. – 328 p.
18. Cay Dollerup Teaching Translation and Interpreting: Training Talent and Experience / Cay Dollerup, Anne Loddegaard (eds). – Amsterdam: John Benjamins B.V., 1991. – 344 p.
19. Cheng Y. P. Consecutive Interpretation : How to Use Your Symbols Intelligently / Y. P. Cheng // Translation and Interpreting: Bridging East and West / edit. by R. K. Seymour, C. C. Liu. – Vol. 8. – 1994. – P. 11–17.
20. English Tongue Twister [Electronic resource] – Access mode: <http://www.uebersetzung.at/twister/en.htm>.
21. Gillies A. Note-taking for consecutive interpreting. A Short Course / Andrew Gillies. – Manchester, St. Jerome Publishing, 2005. – 239 p.
22. Interpreter Training Resources [Electronic resource]. – Access mode: <http://interpreters.free.fr/>. 17. Kriston Andrea The Importance of Memory Training in Interpretation / Andrea Kriston // Professional Communication and Translation Studies. – 5(1-2). – 2012. – P. 79–86.
23. Middlebury Institute of International Studies at Monterey [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.miis.edu/academics/programs/conferenceinterpretation>.
24. Peculiarities of Consecutive Interpretating and Interpreter’s Note-taking [Electronic resource] – Access mode: <http://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=361>.
25. Speech Repository II [Electronic resource] – Access mode: http://ec.europa.eu/dgs/scic/cooperation-withuniversities/speech_repository.htm.
26. University of Surrey [Electronic resource] – Access mode: <http://www.surrey.ac.uk/postgraduate/interpreting>
27. Wei L. Developing note-taking skills in consecutive interpreting / L. Wei. [Electronic resource] – Access mode: <http://www.scik.org>.
28. What Is Consecutive Interpreting? [Electronic resource] – Access mode: http://ec.europa.eu/dgs/scic/what-is-conference-interpreting/consecutive/index_en.htm.